

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשס"ג, 2003
מספר השאלון: 80, 70, 29
נספח: לחלק א

גאוגרפיה

3 יחידות לימוד

מבנה הבחינה: בבחינה זו שני חלקים.

חלק א	–	שעתיים	–	66 נקודות
חלק ב	–	שעה	–	33 נקודות
התרשמות	–	1 נקודה		
סה"כ	–	שלוש שעות	–	100 נקודות

חלק א הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בחלק זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	–	גאוגרפיה של ארץ-ישראל	–	(2×18) –	36 נקודות	
פרק שני	–	גאוגרפיה של המזרח התיכון	}	–	(2×15) –	30 נקודות
פרק שלישי	–	גאוגרפיה של המזרח התיכון				
		על סף המאה ה-21				
					סה"כ –	66 נקודות

יש לענות על שאלות משני פרקים: מפרק ראשון ומאחד מהפרקים שני או שלישי.

ג. חומר עזר מותר בשימוש:

1. אטלס כללי (כולל אטלס אוניברסיטאי חדש ואטלס כרטא).
- שים לב:** אין להשתמש באטלס גיאוגרפי יבנה, הכולל בתוכו את המילון למונחי הגיאוגרפיה.
2. מפה של ארץ-ישראל 1:250,000.
3. מפה גיאולוגית של ארץ-ישראל 1:250,000 או 1:500,000.
4. אטלס ישראל החדש.

ד. הוראות מיוחדות:

1. כדי להמחיש את תשובותיך היעזר בסרטונים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.
2. אין להשתמש באטלס המזרח התיכון.

הערה: בנושא ארץ-ישראל נכללת שאלה המסתמכת על מפות מאטלס ישראל החדש.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טיוטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה! רשום "טייטה" בראש כל עמוד טיוטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – גאוגרפיה של ארץ-ישראל (36 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-7 (לכל שאלה – 18 נקודות; מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

1. מדבר יהודה

- א. הסבר שני גורמים פיזיים למיעוט המשקעים במדבר יהודה. (6 נקודות)
- ב. בצפון מדבר יהודה שני סוגים של מעיינות.
- הסבר כיצד נוצר כל אחד מסוגים אלה. (6 נקודות)
- ג. הסבר את תרומת המעיינות במדבר יהודה לכלכלת האזור. הבא שתי דוגמאות. (6 נקודות)

2. אקלים ארץ-ישראל

לפניך שלושה מצבים סינופטיים שכיחים בישראל:

- I מעבר של שקע קפריסין
- II אפיק פרסי (שקע פרסי)
- III אפיק ים סוף

בחר בשניים מן המצבים הסינופטיים I-III.

ציין לאיזו עונה אופייני כל מצב, ותאר את מזג האוויר (טמפרטורות, עננות, רוחות, משקעים) שישרור בארץ בהשפעת כל אחד מהמצבים האלה. (18 נקודות)

3. תחבורה מסילתית

עיין בנתונים שלפניך על מספר הנוסעים ברכבת ישראל, בשנים נבחרות.

מספר הנוסעים ברכבת ישראל

(באלפים)

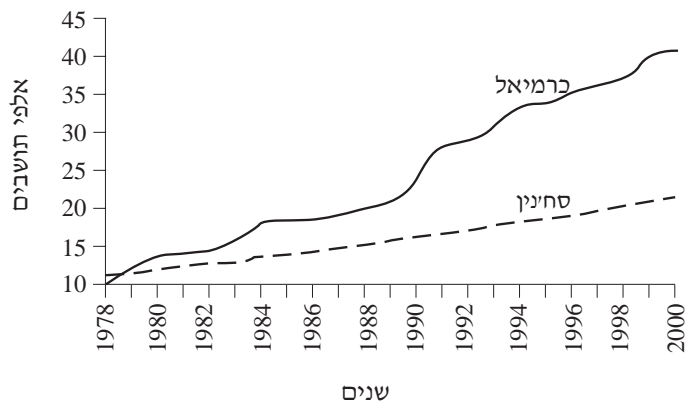
2000	1999	1998	1997	1996	1995	1990	1985	1980	השנה
12,823	8,775	6,382	5,918	5,463	4,845	2,524	2,814	3,428	מספר הנוסעים

- א. תאר את השינוי במספר הנוסעים ברכבת ישראל, על-פי נתוני הטבלה. הבא הסבר אחד לשינוי עד 1990, ושני הסברים לשינוי מאז 1990. (9 נקודות)
- ב. הסבר שני יתרונות של הרכבת בהשוואה לאמצעי תחבורה אחרים. (9 נקודות)

4. כרמיאל וסחינין

- א. תאר את מיקומה של כרמיאל, והסבר שלושה גורמי מיקום שלה. (9 נקודות)
- ב. עיין בגרף שלפניך, המתאר את גידול האוכלוסייה בכרמיאל ובסחינין בשני העשורים האחרונים.

גידול האוכלוסייה בכרמיאל ובסחינין (1978-2000)

- תאר והסבר את השוני בין שתי הערים בגידול האוכלוסייה, בתקופה המיוצגת בגרף. (9 נקודות)

5. זיהום הסביבה באזור חיפה

- א. עיין במפת איכות הסביבה באזור מפרץ חיפה (מפה ד') בעמוד 83 באטלס ישראל החדש.
- הסבר שלושה מקורות של זיהום האוויר באזור מפרץ חיפה. (6 נקודות)
- ב. ציין שלושה מקורות של זיהום נחל קישון. (6 נקודות)
- ג. ציין והסבר שני נזקים הנגרמים לאדם ולסביבה מזיהום המים בנחל קישון. (6 נקודות)

6. יישובים בצפון הנגב – מדרש תמונה

- א. עיין בשלוש התמונות אי-גי שבנספח.
איזו אוכלוסייה מתגוררת ביישובים הנראים בתמונות, ומהו התהליך היישובי הנראה בתמונות אלה? (8 נקודות)
- ב. עיין בתמונה ב' והסבר איזה שלב בתהליך זה אפשר לראות בה. (5 נקודות)
- ג. ציין שני גורמים לתהליך היישובי שציינת בסעיף א. (5 נקודות)

שים לב!

שאלה 7 מיועדת לתלמידים שקראו גם את המאמר "תעשיות עתירות ידע בישראל", מאת דניאל פלזנשטיין, מהספר: **תמורות בגאוגרפיה של ישראל – גרעין ושוליים**.

7. מאמר – "תעשיות עתירות ידע בישראל"

- א. ציין והסבר ארבעה גורמים לריכוז תעשיות עתירות ידע באזור רחובות-נס-ציונה. (8 נקודות)
- ב. תאר את התפרוסת של התעשייה עתירת הידע בישראל. (6 נקודות)
- ג. חשיבותה של התעשייה עתירת הידע בישראל הולכת וגדלה.
ציין שני דברים המעידים על חשיבות זאת. (4 נקודות)

שים לב!
בפרק השני שאלות בגאוגרפיה של המזרח התיכון, ובפרק השלישי שאלות בגאוגרפיה של המזרח התיכון על סף המאה ה-21.
אם בחרת לענות על שאלות בגאוגרפיה של המזרח התיכון, אינך רשאי לענות על שאלות בגאוגרפיה של המזרח התיכון על סף המאה ה-21.

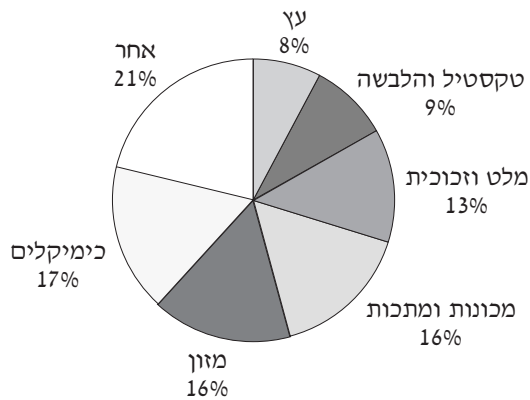
פרק שני – גאוגרפיה של המזרח התיכון (30 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 8-12 (לכל שאלה – 15 נקודות; מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

8. התעשייה בירדן

- א. ציין שלושה משאבים הנמצאים בירדן, ופרט את ענפי התעשייה שהתפתחו מכל אחד מהם. (6 נקודות)
- ב. עיין בתרשים שלפניך, המציג את התפלגות המועסקים בענפי התעשייה השונים בירדן.

התפלגות המועסקים בתעשייה בירדן (1987)

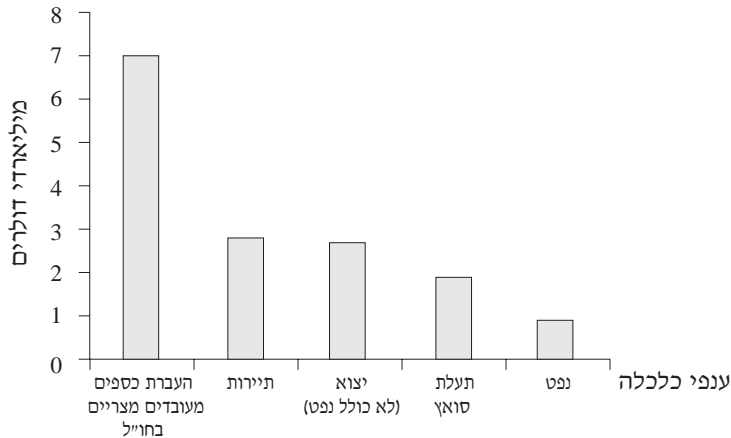

- תאר, על-פי התרשים, את האופי ואת הרמה של התיעוש בירדן. (5 נקודות)
- ג. ציין שתי בעיות המאפיינות את התעשייה בירדן. (4 נקודות)

9. התיירות במצרים

א. עיין בתרשים שלפניך, המציג את התרומה של ענפי הכלכלה הראשיים במצרים להכנסותיה בשנת 1997.

התרומה של ענפי הכלכלה הראשיים במצרים להכנסותיה (1997)

תאר, על-פי התרשים, את מקומה של התיירות בכלכלת מצרים בהשוואה לענפים אחרים. (7 נקודות)

ב. ציין שני גורמים המעודדים תיירים להגיע למצרים, ושני קשיים המרתיעים תיירים מלהגיע אליה. (8 נקודות)

10. אקלים המזרח התיכון

עיין בטבלה שלפניך, המציגה נתונים על האקלים של שלוש ערים במזרח התיכון.

טמפרטורה ומשקעים בשלוש ערים במזרח התיכון

העונה הגשומה	משקעים ממוצע שנתי (מ"מ)	ממוצע הטמפרטורה בחודש הקר ביותר ($^{\circ}\text{C}$)	ממוצע הטמפרטורה בחודש החם ביותר ($^{\circ}\text{C}$)	
נובמבר-מרץ	130	4	44	עיר א'
כל השנה (בעיקר בחורף)	320	-5	31	עיר ב'
x	2	10	42	עיר ג'

לפניך רשימה של שלוש ערים במזרח התיכון: אנקרה; אסואן; בגדד.

א. קבע לאיזו מהערים האלה מתאימה כל אחת משורות הנתונים שבטבלה, ונמק את קביעותיך. (9 נקודות)

ב. איזה אזור אקלים מייצגת כל אחת משלוש הערים? (3 נקודות)

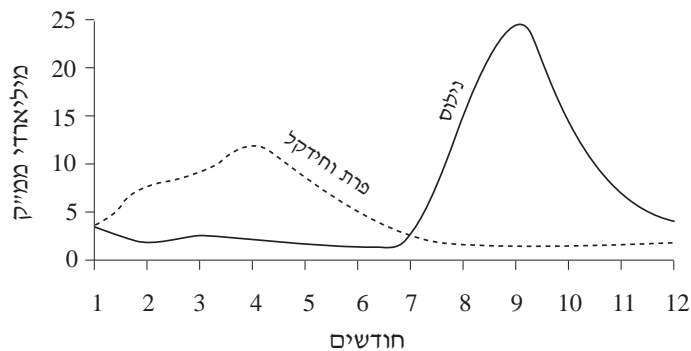
ג. לגבי כל אחת מהערים, בחר בגורם אקלים אחד, והסבר כיצד הוא משפיע על אקלימה של העיר. (3 נקודות)

/המשך בעמוד 7/

11. נהרות במזרח התיכון

א. עיין בתרשים שלפניך, המציג את ספיקת הנילוס וספיקת הפרת והחידקל לאורך השנה.

הספיקה הממוצעת של הנילוס ושל הפרת והחידקל לאורך השנה

הסבר מדוע יש הבדל בעונת הגאות של הנהרות. (5 נקודות)

ב. תאר מחלוקת אחת הנוגעת לשימוש במים של אחד הנהרות, והסבר אותה. (10 נקודות)

שים לב!

שאלה 12 מיועדת לתלמידים שקראו גם את המאמר "צמיחה עירונית בהווה", מאת ג'ון אינס קלרק, מהספר: **יישוב, חברה וכלכלה – פרקים בגאוגרפיה של המזרח התיכון**.

12. מאמר – "צמיחה עירונית בהווה"

א. ציין והסבר שני גורמים לצמיחה של ערים במזרח התיכון, והבא לכל גורם דוגמה מעיר אחת. (8 נקודות)

ב. השווה את המאפיינים של הערים הגדולות במזרח התיכון למאפיינים של סביבתן בשניים מהתחומים: ארגון מרחבי, כלכלה, תשתיות. (7 נקודות)

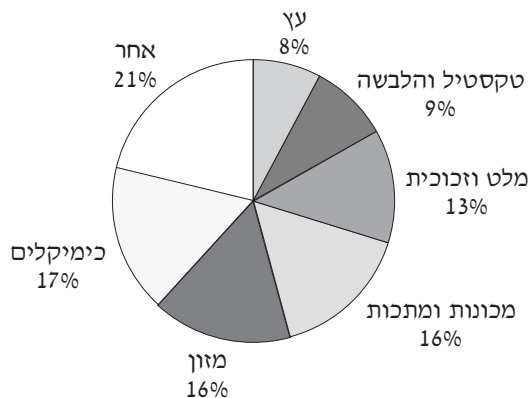
שים לב!
אם בחרת לענות על שאלות בגאוגרפיה של המזרח התיכון, אינך רשאי לענות על שאלות בגאוגרפיה של המזרח התיכון על סף המאה ה-21.

פרק שלישי – גאוגרפיה של המזרח התיכון על סף המאה ה-21 (30 נקודות)
ענה על שתיים מהשאלות 13-17 (לכל שאלה – 15 נקודות; מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

13. התעשייה בירדן

- א. ציין שלושה משאבים הנמצאים בירדן, ופרט את ענפי התעשייה שהתפתחו מכל אחד מהם. (6 נקודות)
- ב. עיין בתרשים שלפניך, המציג את התפלגות המועסקים בענפי התעשייה השונים בירדן.

התפלגות המועסקים בתעשייה בירדן (1987)

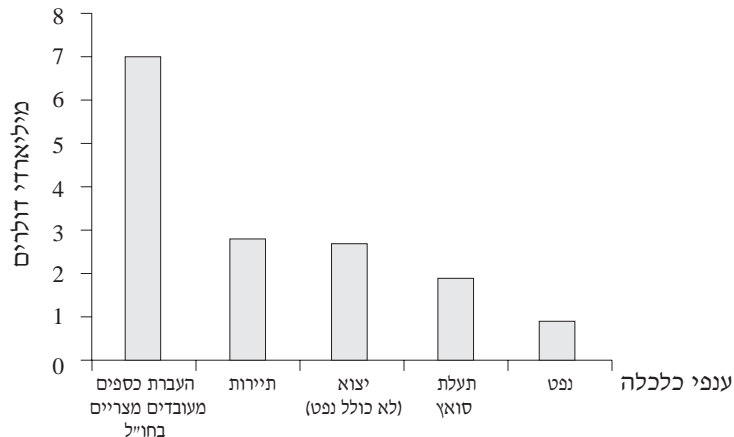

- תאר, על-פי התרשים, את האופי ואת הרמה של התיעוש בירדן. (5 נקודות)
- ג. ציין שתי בעיות המאפיינות את התעשייה בירדן. (4 נקודות)

14. התיירות במצרים

א. עיין בתרשים שלפניך, המציג את התרומה של ענפי הכלכלה הראשיים במצרים להכנסותיה בשנת 1997.

התרומה של ענפי הכלכלה הראשיים במצרים להכנסותיה (1997)

תאר, על-פי התרשים, את מקומה של התיירות בכלכלת מצרים בהשוואה לענפים אחרים. (7 נקודות)

ב. ציין שני גורמים המעודדים תיירים להגיע למצרים, ושני קשיים המרתיעים תיירים מלהגיע אליה. (8 נקודות)

15. הנפט במזרח התיכון

א. במזרח התיכון נמצאים כשני שלישים מעתודות הנפט הידועות בעולם.

מה הן "עתודות נפט"?

(3 נקודות)

ב. תאר שני יתרונות של הפקת נפט במזרח התיכון לעומת הפקתו באזורים אחרים בעולם. (6 נקודות)

ג. הנפט מביא עושר למדינות המפיקות, אך גם יוצר קשיים.

פרט שתי בעיות שנגרמות למדינות מפיקות הנפט במזרח התיכון עקב שפע הנפט המופק בתחומן. (6 נקודות)

16. אוכלוסיית המזרח התיכון

עיינ בטבלה שלפניך, המציגה נתונים על קצב הכפלת האוכלוסייה במזרח התיכון מאז 1800.

הכפלת האוכלוסייה במזרח התיכון (1800-2008)

טווח השנים	גידול האוכלוסייה (במיליוני נפשות)
1900-1800	מ-25 בערך עד 50
1950-1901	מ-50 עד 101
1980-1951	מ-101 עד 204
2008-1981 (משוער)	מ-204 עד 410 (משוער)

- א. מה מאפיין את קצב הכפלת האוכלוסייה במזרח התיכון, על-פי הנתונים שבטבלה? (3 נקודות)
- ב. הסבר שלושה גורמים לגידול האוכלוסייה במזרח התיכון, ותאר שני אמצעים שנוקטות מדינות האזור לבלמתו. (12 נקודות)

שים לב!

שאלה 17 מיועדת לתלמידים שקראו גם את המאמר "צמיחה עירונית בהווה", מאת ג'ון אינס קלרק, מהספר: **יישוב, חברה וכלכלה – פרקים בגיאוגרפיה של המזרח התיכון**.

17. מאמר – "צמיחה עירונית בהווה"

- א. ציין והסבר שני גורמים לצמיחה של ערים במזרח התיכון, והבא לכל גורם דוגמה מעיר אחת. (8 נקודות)
- ב. השווה את המאפיינים של הערים הגדולות במזרח התיכון למאפיינים של סביבתן בשניים מהתחומים: ארגון מרחבי, כלכלה, תשתיות. (7 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח – יישובים בצפון הנגב
מלח – مستوطنات في شمالي النقب

תמונה א' - الصورة "א"

תמונה ב' - الصورة "ב"

תמונה ג' - الصورة "ג"

גאוגרפיה

3 יחידות לימוד

חלק ב

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה אחת.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בחלק זה שני פרקים.

פרק רביעי – גאוגרפיה חבלית

- * החבלים: ארצות-הברית **או**: ארצות-הברית הבת-רעשייתית
- * מערב אירופה לקראת המאה ה-21
- * העולם המתפתח (העולם השלישי)

פרק חמישי – גאוגרפיה נושאת

- * הנושאים: יישובים עירוניים * גאוגרפיה כלכלית
- * גאולוגיה * גאומורפולוגיה
- * אקלים *

עליך לענות על שלוש שאלות, לפי ההוראות בגוף השאלון.
לכל שאלה – 11 נקודות; סה"כ – 33 נקודות לחלק זה.
התרשמות – 1 נקודה.
הערה למעריך: את ההתרשמות יש לרשום כשאלה מס' 45.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אטלס כללי (כולל אטלס אוניברסיטאי חדש ואטלס כרטא).
שים לב: אין להשתמש באטלס גיאוגרפי יבנה, הכולל בתוכו את המילון למונחי הגיאוגרפיה.

ד. הוראה מיוחדת: כדי להמחיש את תשובותיך היעזר בסרטונים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טיוטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה: רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

בשאלון זה (בפרקים הרביעי והחמישי) 27 שאלות, 18-44.
מבין 27 השאלות, עליך לענות על שלוש בלבד.
אין לענות על יותר משתי שאלות באותו חבל ו/או באותו נושא.
(לכל שאלה – 11 נקודות; מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

פרק רביעי – גאוגרפיה חבלית

ארצות-הברית

שים לב: נבחן שבחר לענות על שאלות הנוגעות לארצות-הברית
אינו רשאי לענות על שאלות הנוגעות לארצות-הברית הבתר-תעשייתית.

18. ערים בארצות-הברית

לפניך רשימה של ארבע ערים בארצות-הברית: פילדלפיה; סן פרנסיסקו; סנט לואיס;
היוסטון (יוסטון).
בחר בשלוש ערים מהרשימה.
ציין שני מאפייני מיקום של כל אחת מהן (סה"כ – שישה מאפיינים),
וכתוב כיצד השפיע כל אחד מהמאפיינים שציינת על פיתוח העיר. (11 נקודות)

19. גאולוגיה

לפניך שתי רשימות: רשימה של שלושה אתרים בארצות-הברית, ורשימה של שלוש
פעילויות גאולוגיות וגאומורפולוגיות.

<u>אתרים</u>	<u>פעילויות</u>
שבר סן אנדריאס	פעילות קרחונית ברביעון
האגמים הגדולים	פעילות געשית ("טבעת האש")
הר סן הלן	תנועת החלקה בין גושים (נדידת היבשות)

א. ציין לגבי כל אחד משלושת האתרים – באיזה אזור הוא נמצא, ואיזו פעילות
(מהרשימה) יצרה אותו. (3 נקודות)

ב. בחר בשניים מהאתרים. לגבי כל אחד מהאתרים שבחרת, הסבר כיצד הפעילות
שציינת יצרה אותו. (5 נקודות)

ג. שבר סן אנדריאס והר סן הלן פעילים גם היום.

אילו בעיות כל אחד מהם גורם לתושבים החיים בקרבתו? (3 נקודות)

20. דרום-מזרח ארצות-הברית

- א. תאר שלושה מאפיינים פיזיים של מישור החוף של דרום-מזרח ארצות-הברית (ממדינת מרילנד ודרומה, ומשפך נהר המיסיסיפי ומזרחה). (5 נקודות)
- ב. הסבר כיצד המאפיינים שתיארת משפיעים על ענפי כלכלה שונים בחבל זה. (6 נקודות)

ארצות-הברית הבת-ר-תעשייתית

שים לב: נבחן שבחר לענות על שאלות הנוגעות ל**ארצות-הברית הבת-ר-תעשייתית** אינו רשאי לענות על שאלות הנוגעות ל**ארצות-הברית**.

21. מערכות התחבורה והתפתחות העיר שיקגו

- א. הסבר את ההשפעה של מסילות ברזל ושל נתיבי שיט על התפתחות שיקגו בעידן התעשייתי. (5 נקודות)
- ב. הסבר כיצד פיתוח כבישים ונתיבי תחבורה אוויריים מסייע לשיקגו לשמור על מעמדה בעידן הבת-ר-תעשייתי. (6 נקודות)

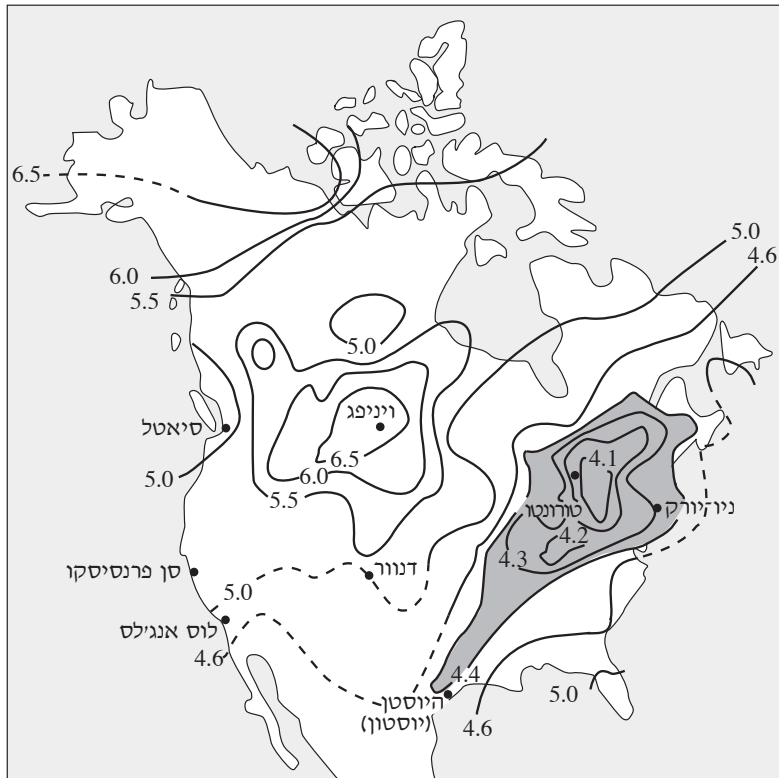
22. חקלאות

- א. ציין שני גורמים למעבר לחוות גדולות בארצות-הברית מאז שנות השבעים של המאה ה-20, והסבר שתי השפעות של מגמה זו. (6 נקודות)
- ב. תאר שני שינויים נוספים שחלו במשק החקלאי עם המעבר לעידן הבת-ר-תעשייתי. (5 נקודות)

23. גשם חומצי

עיין במפה שלפניך, המתארת את תפרוסת הגשם החומצי באמריקה הצפונית.
 להזכירך: ככל שערך ה-pH נמוך יותר, כך החומציות גבוהה יותר.

תפרוסת הגשם החומצי באמריקה הצפונית

מקרא:

- ערכי pH ממוצעים מדודים
- - - ערכי pH ממוצעים משוערים
- ערכי pH נמוכים

- א. תאר את תפרוסת הגשם החומצי באמריקה הצפונית, וציין שני גורמים שמסבירים תפרוסת זו. (5 נקודות)
- ב. תאר שני נזקים שהגשם החומצי גורם לסביבה, ופרט שתי פעולות הננקטות לצמצום תופעה זו. (6 נקודות)

/המשך בעמוד 5/

מערב אירופה לקראת המאה ה-21

24. ניצול כלכלי של הים

- א. תאר שתי דרכים שבהן מדינות מערב אירופה מנצלות את הים. (3 נקודות)
- ב. פרט שלוש בעיות הנובעות מהניצול הכלכלי של הים, וציין כיצד מתמודדות מדינות מערב אירופה עם כל אחת מהבעיות האלה. (8 נקודות)

25. ספרד

- א. ציין שלושה מאפיינים פיזיים של ספרד, והסבר כיצד הם תורמים לקידומה הכלכלי. (6 נקודות)
- ב. ציין שני שינויים שספרד עברה מאז 1980, והסבר כיצד הם השפיעו על כלכלתה. (5 נקודות)

26. פיתוח עירוני

- א. תאר והסבר שלושה תהליכי שינוי שעברו ערים במערב אירופה (בתחום הכלכלי ו/או הדמוגרפי ו/או הפיזי). (11 נקודות)

העולם המתפתח (העולם השלישי)

27. גישות לפיתוח השוליים הלאומיים

- א. ציין והסבר שלושה מאפיינים של השוליים הלאומיים במדינות מתפתחות. (6 נקודות)
- ב. בחר באחת משתי הגישות לפיתוח השוליים הלאומיים במדינות מתפתחות – בגישתו של פרידמן או בגישתו של פרנק – והסבר את עיקריה של הגישה שבחרת. (5 נקודות)

28. פיתוח התחבורה

- א. לפיתוח של תשתית התחבורה יש השפעה חיובית על מדינות מתפתחות.
ציין והסבר שלוש השפעות חיוביות כאלה. (6 נקודות)
- ב. תאר שתי השפעות שליליות שנלוו לפיתוח הכביש חוצה האמזונס בברזיל.
(5 נקודות)

29. תיעוש

- פרט חמישה מאפיינים של התיעוש בעולם המתפתח. (11 נקודות)

פרק חמישי – גאוגרפיה נושאת

יישובים עירוניים

30. תכנית עיר

- א. גורמים שונים משפיעים על הדגם של תכנית עיר.
ציין איזה דגם עיר עשוי להתפתח בהשפעת כל אחד משלושת הגורמים שלפניך:
נהר, שיקולי ביטחון, היות העיר מרכז שלטוני. נמק את תשובתיך. (6 נקודות)
- ב. ציין שני גורמים היכולים לשנות את דגם התכנון העירוני, והסבר כיצד כל אחד מהם יכול לשנות אותו. (5 נקודות)

31. הערים באוסטרליה

- א. עיין באטלס, ותאר את תפרוסת הערים באוסטרליה. הסבר מה הם הגורמים המשפיעים על תפרוסת זו. (7 נקודות)
- ב. הסבר מהו גורם המיקום העיקרי של שתיים מהערים האלה:
- אליס ספרינגס
  - סידני
  - קנברה
  - מונט איסה
- (4 נקודות)

32. המע"ר

- ערים רבות בעולם סובלות מהתנוונות ומשקיעה של המע"ר.
א. הבא שני הסברים לתהליך זה. (4 נקודות)
ב. תאר שתי השפעות שליליות שיש לתהליך זה על העיר כולה. (3 נקודות)
ג. תאר שתי דרכים, שבהן ערים בעולם מנסות להתמודד עם תהליך זה. (4 נקודות)

גאוגרפיה כלכלית

33. חקלאות

- ציין חמש פעולות חקלאיות הגורמות להגדלת היבולים.
תאר פעולות אלה בחקלאות המודרנית ובחקלאות המסורתית. (11 נקודות)

34. קפה

- א. תאר את תנאי הקרקע והאקלים המתאימים לגידול קפה, ופרט כיצד התנאים בברזיל ובאינדונזיה מתאימים לגידול קפה. (7 נקודות)
ב. עיין בטבלה שלפניך, המפרטת את יצואניות הקפה ויבואניות הקפה הגדולות בעולם (בסדר יורד של היקף היצוא והיבוא), בשנת 1999.

יצואניות הקפה ויבואניות הקפה הגדולות בעולם (1999)

יצואניות קפה	יבואניות קפה
ברזיל	ארצות-הברית
קולומביה	גרמניה
וייטנאם	צרפת
אינדונזיה	יפן
גואטמלה	איטליה

מה מאפיין את קבוצת המדינות המייצאות קפה, ומה מאפיין את קבוצת המדינות המייבאות קפה, מבחינת רמת הפיתוח שלהן? הבא דוגמה למוצר אחר שהמסחר בו הוא בעל אופי דומה. (4 נקודות)

35. מקורות אנרגיה

עין בטבלה שלפניך, המציגה את התפלגות השימוש במקורות אנרגיה בעולם.

שימוש במקורות אנרגיה שונים (1970, 1998)
(חלוקה באחוזים)

מקור האנרגיה	1970	1998
נפט	46	39
פחם	30	24
גז	18	23
הידרו-אלקטרי	6	7
גרעיני	0	7

- א. תאר את השינויים שחלו בעולם בשלושים השנים האחרונות בשימוש במקורות האנרגיה המפורטים בטבלה. (3 נקודות)
- ב. הסבר שני גורמים שהביאו לשינוי שחל בחלקו היחסי של הגז, מתוך סך-כל מקורות האנרגיה בעולם. (4 נקודות)
- ג. פרט שני יתרונות ושני חסרונות של השימוש באנרגיה גרעינית. (4 נקודות)

גאולוגיה

36. מושגים

לפניך שישה מושגים מתחום הטקטוניקה ותנועת הלוחות.
בחר בארבעה מהמושגים, והסבר כל אחד מהמושגים שבחרת.

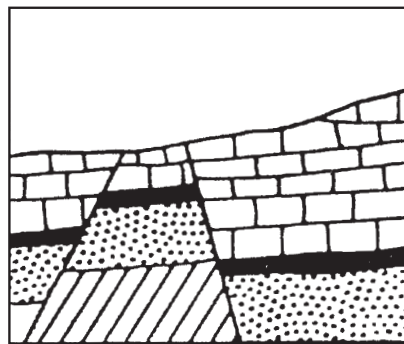
- * הרכס המרכזי אטלנטי
- * פְּלֵאוֹמְנִיטִיזְם
- * טבעת האש
- * פְּאֵנְגְּיָה
- * הַבְּקַע הַסוּרִי-אֶפְרִיקָנִי
- * אזורי הפחתה

(11 נקודות)

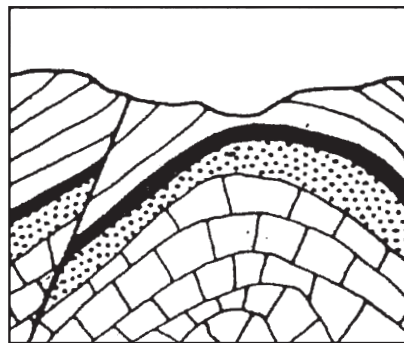
37. מבנים גאולוגיים

עיין באיורים III-I שלפניך, המציגים שלושה מבנים גאולוגיים.
בחר בשניים מהם, ולגבי כל אחד מהאיורים שבחרת ציין מהו המבנה הגאולוגי, והסבר את שלבי היווצרותו.

(שים לב: עליך לתאר רק את היווצרות המבנה הגאולוגי, לא את היווצרות הנוף כולו.)
(11 נקודות)

I

II

III

38. סלעים מגמתיים

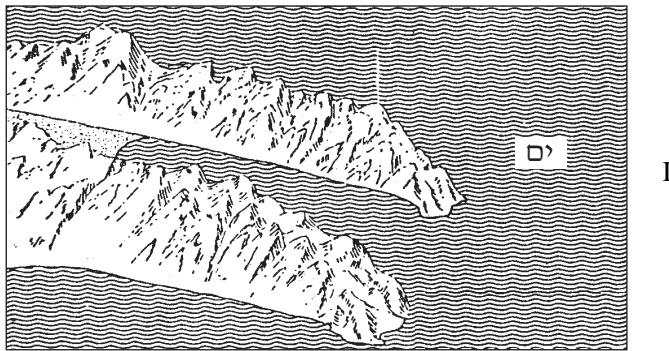
א. מה הן שתי הקבוצות העיקריות של סלעים מגמתיים? ציין שני הבדלים ביניהן.
(3 נקודות)

ב. לשתי הקבוצות צורות הופעה שונות. ציין שני מבנים השייכים לכל קבוצה
(סה"כ – ארבעה מבנים), והסבר כיצד נוצר כל מבנה. (8 נקודות)

גאומורפולוגיה

39. צורות נוף

עיין באיורים II-I שלפניך, המציגים שתי צורות נוף שנוצרו בתנאי אקלים שונים.

I

II

ציין מהי כל צורת נוף ובאיזה אקלים היא נוצרה, והסבר את הקשר בין דרך היווצרותה
ובין האקלים שבו נוצרה. (11 נקודות)
/המשך בעמוד 11/

40. נופי מדבר

לפניך רשימה של שלוש צורות נוף במדבר: מקרם מדברי (פְּטִינָה); חמאדה; ימת מלח. בחר בשתיים מצורות הנוף – תאר כל אחת מהן, והסבר כיצד היא נוצרה. (11 נקודות)

41. עיצוב נהרי

שתיים מצורות נוף הנוצרות על-ידי נהר הן מכתשת וצניר נהרי. תאר כל אחת מצורות הנוף האלה ואת מקומה בנהר, והסבר את דרך היווצרותה. (11 נקודות)

אקלים

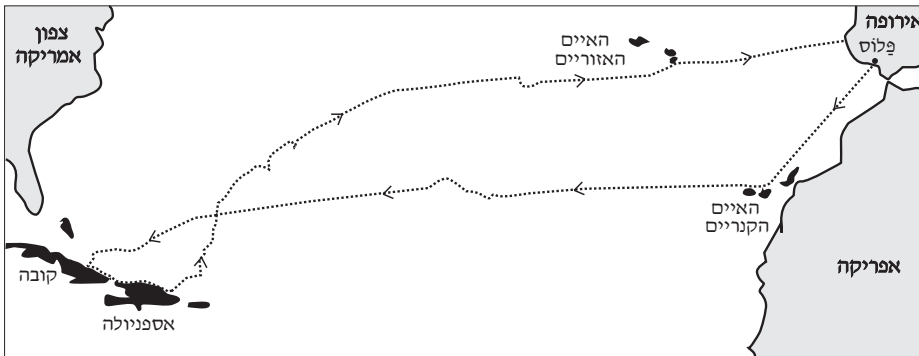
42. מכשור מטאורולוגי

לפניך רשימה של שלושה מכשירים המשמשים לחיזוי מזג האוויר: היגרומטר שערה (מד לחות); ברומטר כספית (מד לחץ); לוויין מטאורולוגי. א. בחר בשניים ממכשירים אלה, וציין למה משמש כל אחד מהם בחיזוי מזג האוויר. (6 נקודות)
ב. הסבר בפירוט את אופן הפעולה של אחד מהמכשירים. (5 נקודות)

43. מערך הרוחות העולמי

עיין באיור שלפניך, המציג את מסלול הפלגתו של קולומבוס באניות מפרש מספרד לאמריקה ובחזרה.

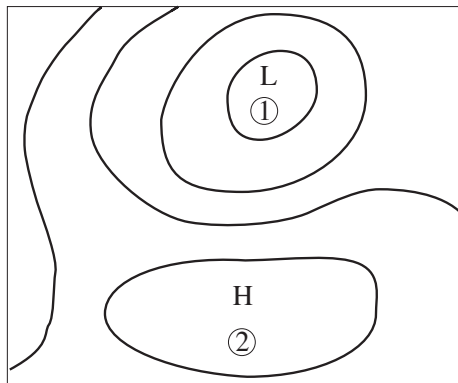
מסלול ההפלגה של קולומבוס מספרד לאמריקה ובחזרה

- א. קבע, בעזרת האטלס, את קווי הרוחב שבהם נמצאים ארבעת המקומות האלה:
העיר פלוס, האיים הקנריים, האי אספניולה, האיים האזוריים. (2 נקודות)
- ב. הסבר את הקשר בין מערך הרוחות העולמי ובין מסלול הפלגתו של קולומבוס.
(5 נקודות)
- ג. הסבר כיצד מערך הרוחות העולמי משפיע על הטיסות בין אירופה לאמריקה כיום.
(4 נקודות)

44. ניתוח מפה סינופטית

לפניך מפה סינופטית של אזור בחצי הכדור הצפוני.

תאר את מערכת לחץ האוויר המוצגת במפה, ואת מזג האוויר (עננים, רוחות, משקעים) ששורר בנקודות ① ו-②. (11 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך